AVİM Yorum • No: 2024 / 60 • Aralık 2024

ALİYEV VE PAŞİNYAN'IN RÖPORTAJLARI IŞIĞINDA BARIŞ SÜRECİNDE SON DURUM

Selenay Erva YALÇIN

Analist

17 Aralıkta Aliyevin bir Rus televizyonuna verdiği demeç ile Azerbaycan-Ermenistan barış sürecine ilişkin sorular tekrar gündeme gelmiştir. İki lidere de mülakatlarda sıkça sorulan barış antlaşması süreci bu röportajda da ana konulardan biri olmuştur. Ermenistanın Batı ülkeleri ile kurmuş olduğu ve taraf devletler arasındaki barış sürecini olumsuz etkileyen ilişkileri de ele alınan önemli konulardandır.

Ermenistanın savunma bütçesini artırması, Fransa ve Hindistandan düzenli olarak silah alması ile ilgili endişelerini mülakatta dile getiren Aliyev, bunun Azerbaycan için, yaşanan gerginlikler göz önünde bulundurulduğunda, açık bir tehdit olduğundan ve bu konuda endişeli olduğundan bahsetmiştir. Bu endişelerini Paşinyan ve Macrona da ilettiğini ekleyen Aliyev, bu tehdit karşısında Karabağın yeniden imarı için harcanması planlanan meblağı mecburi olarak savunma bütçesinin artırımı için kullanacağını belirtmiştir.

Aliyev, Ermenistanın ve Paşinyan hükümetinin göstermiş olduğu olumlu tavrın yanında savunma bütçesini artırması ve silah satın almaya devam etmesinin çelişkili olduğunu söylemiştir. Bütün bunlara rağmen barış antlaşması hususunda çok yol kat ettiklerini, 17 maddeden 15inde mutabık olunduğunu, Paşinyan ile son görüşmelerinde Ermenistanın kalan 2 madde için de müspet bir izlenim verdiğini belirtmiştir. Henüz mutabakat sağlanamayan iki maddeden birinin tarafların birbirine karşı UADde açmış oldukları davalardan çekilmeleri; diğerinin ise Azerbaycan-Ermenistan sınırında üçüncü ülke ya da uluslararası kuruluş temsilcilerinin bulunmasının engellenmesi olduğunu da ayrıca dikkate sunmak gerekir.

Ermenistan tarafının barış sürecinin sağlıklı ve uzun ömürlü olması için yapması gerek iki şey daha olduğunu vurgulayan Aliyev, bunlardan ilkinin anayasa değişikliği olduğunu yine belirtmiştir. Aliyev, Azerbaycan topraklarına dair talebin yer aldığı bir temel hukuki metnin varlığından duyulan haklı endişeyi tekrar dile getirmiş, anayasa değişikliğinin ikili ilişkilerin selameti açısından elzem olduğunu vurgulamıştır. Aliyev; Karabağ sorununu çözmek için ortaya çıkan Minsk Grubunun, Paşinyanın söylemlerine göre Azerbaycan-Ermenistan arasında şayet bir Karabağ sorunu kalmadıysa, varlığının artık anlamsız olduğunu ve ilgasının beklendiğini de ayrıca mülakatta belirtmiştir.[1]

Rus televizyonunda yayınlanan bu mülakattan hemen sonra Ermeni yayın organı

Armenpress de Paşinyan ile bir röportaj gerçekleştirmiştir. Söz konusu röportajda Aliyevin barış antlaşmasının iki maddesi konusunda henüz mutabakat sağlanamadığına dair açıklaması hakkında Paşinyana sorular sorulmuştur. Paşinyan, Azerbaycana, sınırdaki üçüncü ülke gözlemcileri için kısıtlı bir alanda faaliyetlerine devam etmelerini öngören bir teklifte bulunulduğunu söylemiştir. Karşılıklı davalar hususunda da barış antlaşması imzalandıktan sonra çekilmenin ancak mümkün olabileceğini belirtmiştir. Bölgedeki sözde insan hakları ihlallerinin uluslararası kurumlar tarafından takip edilmesini istediği ve yalnızca kalıcı barış antlaşması imzalandıktan sonra davaların açılmasına sebebiyet veren gerginliklerin yaşanmayacağına inanç besleyebileceğini vurgulamıştır. Yalnızca UCMdeki davaların değil, davaya yol açan sorunların da ortadan kalkmasını istediğini de ayrıca belirtmiştir.

Anayasa değişikliği ile ilgili Aliyevin endişelerinin 26 Eylülde Ermenistan Anayasa Mahkemesinin verdiği karar[2] ile giderilmiş olması gerektiğini söyleyen Paşinyan, Azerbaycan Anayasasının Ermenistana dair toprak talebinde bulunduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Paşinyan; barış sürecinin tıkanmaması için ve antlaşmanın imzalanması halinde taraflar, birbirinden toprak talebinde bulunmayacaklarına dair maddenin altına imza atmış olacakları için bu durumu dile getirmeye gerek duymadığını açıklamıştır.

Barış antlaşmasının yürürlüğe girebilmesi için Ermenistan iç hukukuna göre Anayasa Mahkemesi tarafından onaylanması gerekmektedir. Paşinyan, eğer Anayasa Mahkemesi antlaşması onaylamazsa Azerbaycanın endişelerinin haklı olduğunun Ermenistan tarafından belgelenmiş olacağını ve bu suretle Ermenistanın Anayasanın bazı maddeleri ve barış antlaşması arasında bir seçim yapmak durumunda kalacağını söylemiştir.

Minsk Grubunun varlığı hakkında ise Aliyevin sözlerini mantıklı bulduğunu fakat Batı Azerbaycan kavramının toprak talebi anlamına gelip gelmeyeceği konusunda emin olmadıkları için grubun varlığına yapıcı bir bakış açısıyla yaklaşıldığı da Paşinyanın önemli açıklamalarından biridir.

Dikkat çeken bir diğer nokta da Ermenistanın Fransa ve Hindistan başta olmak üzere Azerbaycan-Ermenistan gerginliğine yaklaşımı aşikâr olan bazı Batı ülkelerinden sıkça silah almasıdır. Bu konuda Paşinyan bu alımların yalnızca sınırları korumak ve genel itibariyle savunma amacıyla yapıldığını; Azerbaycana karşı herhangi bir saldırıda bulunmayı planlamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca sınır belirleme komisyonunun çalışmalara devam edeceğini ve bu konuda olumlu tavra sahip olduklarını eklemiştir.[3]

Paşinyan, barış antlaşması ve süreç konusundaki müspet tutumunu bu röportaj ile sekteye uğrtamış görünmektedir. Azerbaycan Anayasası ile ilgili iddialarını dile getirmesi ve silah alımına dair makul bir açıklama sunamaması endişeleri gidermekten uzaktır. Bu konuda değinilmesi gereken önemli husus anayasa değişikliğidir.

Daha önce anayasa değişikliği için 2027ye tarih veren Paşinyan, artık antlaşmanın imzalanması durumunda hâlihazırda anayasa ile ilgili bir sorun kalmayacağını öne sürerek değişiklik için gereken ortamı sağlama çabalarından vazgeçmiş görünümü vermektedir. Anayasa değişikliği konusunda muhalefetin baskısı ve değişiklik için referandum öngörülmesi, Paşinyanın somut adım atmaktan kaçınmasını bir ölçüde açıklamaktadır.

Sonuç olarak anayasa değişikliği tarafların barış süreci için önemli bir engel olarak varlığını korumaktadır. Aliyevin röportajında bahsetmiş olduğu sorunlar (karşılıklı davaların çekilmesi, gözlemci heyetlerin görevlerinin sona erdirilmesi, silah alımı, anayasa değişikliği) Paşiyanın mülakatı ile giderilememiş, aksine Paşinyanın açıklamaları bu dört konuda Ermenistanın barış sürecine karşı son zamanlarda sergilemiş olduğu olumlu tutumu zedelemiştir. Azerbaycanın yazılı ve anayasa gibi temel bir metne dayanarak ortaya koyduğu endişeler giderilmeden imzalanacak bir barış antlaşması istenildiği gibi kalıcı olamayacaktır. Paşinyan yönetimi kalıcı barışın tesisi için hâlihazırda defaatle dile getirilen bu haklı endişeleri gidermek için somut bir adım atmak durumundadır.

*Fotoğraf: Azatutyun

[1] President Ilham Aliyev was interviewed by Dmitry Kiselev, Director General of Rossiya Segodnya International News Agency, *Azertag*, 18 Aralık 2024, https://azertag.az/en/xeber/president_ilham_aliyev_was_interviewed_by_dmitry_kiselev_director_general_of_rossiya_segodnya_international_news_agency_video-3336671.

[2] Հանուն Հայաստանի Հանրապետության Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական Դատարանի Որոշումը, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական Դատարան, 26 Eylül 2024, https://www.concourt.am/decision/decisions/66f6b9067b29c_sdv-1749.pdf.

[3] If Azerbaijan doesnt have intentions to attack Armenia the likelihood of escalation in the region is zero PM Pashinyan responds to Aliyev, *Armenpress*, 19 Aralık 2024, https://armenpress.am/en/article/1207904.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□□ AVİM □□□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ALİYEV VE PAŞİNYAN'IN RÖPORTAJLARI IŞIĞINDA BARIŞ SÜRECİNDE SON DURUM." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 60. Aralık 27. Erişim Kasım 19, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/ALIYEV-VE-PASINYAN-IN-ROPORTAJLARI-ISIGINDA-BARIS-SURECINDE-SON-DURUM

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır